6.3 Arvioinnin kohteet

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppimisen arviointi sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltyjä arviointikriteerejä.

Työskentelyn arviointi

Oppilaiden työskentelytaitojen kehittäminen on yksi perusopetuksen keskeisistä tavoitteista. Opetuksessa tuetaan oppilaiden itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taitoja. Työskentelytaitoja ovat myös taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja sinnikkäästi sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa. Keskeisintä on omien oppimisstrategioiden löytäminen sekä harjaantuminen käyttämään monipuolisesti erilaisia strategioita. Työskentelyä arvioidaan suhteessa oppilaalle asetettuihin tavoitteisiin.

Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, ilmiöopiskelussa ja koulun muussa toiminnassa. Opettajat ohjaavat oppilaita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppimista edistäviä työskentelytapoja. Oppilaita ohjataan myös tarkastelemaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioimaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista. Arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten ilmiöpohjaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin. Oppiaineiden arvioinnin lisäksi oppilas saa palautetta työskentelytaidoistaan ja niissä edistymisestä. Palautetta voidaan antaa suullisesta ja kirjallisesti.

Käyttäytyminen arvioinnin kohteena

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Oppilas oppii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja.

Oppilaat ja huoltajat osallistuvat koulun kasvatustavoitteita ja käyttäytymiselle asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun ja tavoitteiden määrittelyyn.

Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin ja yhteisön toimintakulttuuria määrittäviin linjauksiin ja järjestyssääntöihin. Oppilaille annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa koulun opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Käyttäytymisen arvioinnissa erityisen tärkeä on huolehtia, että arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviota ei merkitä.

Pakilan ala-asteella opettaja raamittaa, ohjaa ja kertoo työskentelyn tavoitteet arjessa. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppiaineelle ominaisia työtapoja. Opettajan jatkuva palaute auttaa oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan työskentelyn onnistumista.

Työskentelytaitojen arvioinnin kohteet ja skaala ~~väliarvioinnissa ja~~ lukuvuositodistuksessa

~~1. ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen~~

~~2. yhteistyötaidot/itsenäisen työn taidot~~

~~3. koulussa tarvittavista välineistä huolehtiminen~~

~~4. vastuullinen ja aktiivinen työskentely~~

~~5. tehtävien loppuun saattaminen sinnikkäästi~~

1. ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen
2. yhteistyötaidot
3. itsenäisen työn taidot
4. koulussa tarvittavista välineistä huolehtiminen
5. aktiivinen ja vastuullinen työskentely
6. annettujen tehtävien tekeminen sinnikkäästi loppuun saakka
7. työrauhan antaminen

Skaala: ~~kiitettävä, hyvä, tyydyttävä, heikko~~

Olet saavuttanut tavoitteet hyvin.

Olet saavuttanut suurimman osan tavoitteista.

Olet saavuttanut tavoitteet osittain.

Tavoitteet ovat vielä saavuttamatta.

Käyttäytymisen arvioinnin kriteerit 3 - 6. luokilla

Arvosana 10

Oppilas toimii aktiivisesti ja itsenäisesti koulutyön tavoitteiden saavuttamiseksi ja huolehtii erinomaisesti koulutehtävistään, välineistään ja aikatauluistaan. Oppilas osoittaa omaehtoisesti erittäin hyvää käytöstä ja suhtautuu myönteisesti päivittäiseen koulunkäyntiin. Samalla hän antaa esimerkin hyvästä käyttäytymisestä muille oppilaille. Oppilas osaa esittää mielipiteensä asiallisesti ja rakentavasti. Oppilas suhtautuu kaikkia kohtaan myönteisesti ja avuliaasti. Oppilas noudattaa koulun sääntöjä ilman rikkomuksia tai laiminlyöntejä.

Arvosana 9

Oppilas toimii aktiivisesti ja itsenäisesti koulutyön tavoitteiden saavuttamiseksi ja huolehtii koulutehtävistään, välineistään ja aikatauluistaan. Oppilas osoittaa omaehtoisesti hyvää käytöstä ja suhtautuu myönteisesti päivittäiseen koulunkäyntiin. Samalla hän antaa esimerkin hyvästä käyttäytymisestä muille oppilaille. Oppilas osaa esittää mielipiteensä asiallisesti. Oppilas suhtautuu toisiin myönteisesti ja avuliaasti. Oppilas noudattaa koulun sääntöjä.

Arvosana 8

Oppilas toimii yleensä aktiivisesti ja itsenäisesti koulutyön tavoitteiden saavuttamiseksi ja huolehtii pääsääntöisesti koulutehtävistään, välineistään ja aikatauluistaan. Oppilas osoittaa yleensä hyvää käytöstä ja myönteistä asennetta päivittäisessä koulunkäynnissä. Oppilas osaa esittää mielipiteensä pääsääntöisesti asiallisesti. Oppilas suhtautuu toisiin myönteisesti. Oppilas noudattaa pääsääntöisesti koulun sääntöjä ja kantaa vastuun toiminnastaan.

Arvosana 7

Oppilas ei aina toimi koulutyön tavoitteiden saavuttamiseksi eikä huolehdi säännöllisesti koulutehtävistään, välineistään ja aikatauluistaan. Oppilaan asenne

koulunkäyntiä kohtaan on toisinaan passiivinen. Oppilas esittää toisinaan mielipiteensä epäasiallisesti. Oppilaan suhtautuminen muita kohtaan on vaihtelevaa ja saattaa välillä olla epäkunnioittavaa ja muita häiritsevää. Oppilas rikkoo toisinaan koulun sääntöjä.

Arvosana 6

Oppilas ei juurikaan toimi koulutyön tavoitteiden saavuttamiseksi ja huolehtii harvoin koulutehtävistään, välineistään ja aikatauluistaan. Oppilaan asenne koulunkäyntiä kohtaan on usein välinpitämätön. Oppilaan suhtautuminen muita kohtaan on usein kielteistä ja epäkunnioittavaa sekä muita häiritsevää.

Arvosana 5

Oppilas ei toimi koulutyön tavoitteiden saavuttamiseksi eikä huolehdi koulutehtävistään, välineistään ja aikatauluistaan. Oppilaan asenne koulunkäyntiä kohtaan on kielteinen. Oppilaan suhtautuminen muita kohtaan on kielteistä ja epäkunnioittavaa ja hän häiritsee käytöksellään muita. Oppilas rikkoo jatkuvasti koulun sääntöjä ja suhtautuu rangaistuksiin välinpitämättömästi.

Arvosana 4

Oppilaan käyttäytyminen tekee koulunpidon vaikeaksi. Oppilaan asenne on täysin piittaamaton koulunkäyntiä kohtaan. Oppilas rikkoo tahallaan koulun sääntöjä, rangaistukset eivät tehoa häneen ja käyttäytymisessä voi olla rikollisia piirteitä.

6.4 Opintojen aikainen arviointi

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista arviointitiedottein ja todistuksin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävästi.

6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana

Oppilas saa ohjausta ja palautetta lukuvuoden aikana osana päivittäistä opiskelua ja työskentelyä. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta. Oppilaan itse- ja vertaisarviointitaidot vahvistuvat.

Oppimista edistävä palaute on laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Siinä otetaan huomioon oppilaiden erilaiset

tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Oppilas oppii ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään tarkoituksenmukaisia oppimisstrategioita.

Opettajan tehtävänä on auttaa oppilasta ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet ja miten he voivat edistää omaa oppimistaan sekä parantaa suoriutumistaan. Tällainen oppimisprosessia näkyväksi tekevä ja ohjaava palaute edistää oppimaan oppimisen ja ajattelun taitojen kehittymistä sekä opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi.

6.4.2 Arviointi lukuvuoden päättyessä

Lukuvuoden päättyessä oppilas saa lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy käyttäytymisen arviointi, ja siinä on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Vuosiluokkien 1–2 todistuksissa käytetään yksinomaan sanallista arviointia ja arviointi kohdistuu ensisijaisesti oppilaan edistymiseen sekä yleisiin opiskelu- ja työskentelytaitoihin.

Vuosiluokilla 3–7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää. Vuosiluokilla 3–7 sanallista arviointia voidaan käyttää tarvittaessa yksittäisen oppilaan kohdalla, vaikka kyseisellä vuosiluokalla muutoin käytettäisiin numeroarviointia.

Vuosiluokkien 8–9 todistuksissa käytetään aina numeroarviointia. Muissa todistuksissa kuin päättötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa käytetään sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää. Arvioinnin muoto voi vaihdella oppilaskohtaisesti. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia koko perusopetuksen ajan mukaan lukien päättöarviointi.

Numeroarvosana kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa tai opintokokonaisuudessa. Sanallista arviointia käyttämällä voidaan antaa monipuolista palautetta oppilaan oppimisesta ja suoriutumisesta. Sanallisella arvioinnilla voidaan myös antaa numeroarvosanaa yksityiskohtaisempaa palautetta osaamisesta ja oppimisen edistymisestä oppiaineen eri osa-alueilla.

6.4.3 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Ennen lukuvuoden päättymistä ja luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen

päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat.

Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

6.4.4 Arviointi nivelvaiheissa

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntijako määrittää nivelkohdat, joiden mukaisesti perusopetus jakautuu vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin kokonaisuuksiin.

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta, jonka tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota.

Lisäksi annetaan palautetta oppilaan opiskelun etenemisestä eri oppiaineissa. Lukuvuositodistuksessa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Kuudennen vuosiluokan päättyessä oppilas saa lukuvuositodistuksen. Tämän lisäksi kuudennen vuosiluokan loppuvaiheessa oppilaalle annetaan myös muuta ohjaavaa palautetta, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Arviointikäytänteet ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä.

Kuudennen vuosiluokan lukuvuositodistuksessa annettavaa arviointia varten kaikkiin yhteisin oppiaineisiin on valtakunnallisesti määritelty tavoitteista johdetut arviointikriteerit sanalliselle arviolle ”hyvä” tai numeroarvosanalle kahdeksan (8). Kriteerien avulla on kuvattu, millaista osaamista edellytetään kyseisen arvion tai arvosanan saavuttamiseksi. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä.

Oppilas saa arvion hyvä tai arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Arviointikriteerejä voidaan hyödyntää myös alempien vuosiluokkien arvioinnin tukena.

Sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvio oppilaan edistymistä suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja osaamisen tasoa suhteessa valtakunnallisesti määriteltyihin arviointikriteereihin.

6.4.5 Koulun arviointikäytänteet

Pakilan ala-asteella oppilas saa ~~syyslukukauden päättyessä väliarvioinnin ja~~ lukuvuoden lopuksi lukuvuositodistuksen. Vuosiluokilla 1-2 arviointi on sanallista ja vuosiluokilla 3-6 sanallista ja numeerista.

Oppilas saa koulussa opettajalta jatkuvaa, monipuolista ja kannustavaa arviointipalautetta.

Huoltaja saa lukuvuoden aikana tietoa/palautetta oppilaan koulunkäyntiin liittyen, mm. Wilman kautta. Huoltajia kannustetaan aktiiviseen, päivittäiseen, Wilma –viestien lukemiseen.

Luokka-asteet pitävät lukuvuoden alussa vanhempainillan, jossa kerrotaan ko. luokka-asteen keskeisistä tavoitteista ja arviointikäytänteistä. yms.

2.-6. – luokkalaiset oppilaat asettavat lukuvuoden alussa 1-3 tavoitetta ko. lukuvuodelle. Tavoitteisiin palataan marraskuun kolmikantakeskustelussa. Kevätlukukauden aikana opettaja keskustelee oppilaan kanssa tavoitteiden toteutumisesta.

2.-6- luokkien opettajat pitävät kolmikantakeskustelun marraskuussa. Ko. keskusteluun oppilas ja huoltaja valmistautuvat etukäteen täytettävän lomakkeen avulla ja se palautetaan opettajalle ennen keskusteluajankohtaa. Huoltajille korostetaan ennakkoon kotona täytettävän lomakkeen ja koulussa käytävän keskustelun tärkeyttä (korvaa syyslukukauden päätteeksi annetun väliarvioinnin).

1. luokkien opettajat pitävät kolmikantakeskustelun tammikuussa samalla tavalla ennakkoon valmistautuen kuin 2.-6.-luokkienkin oppilaat ja huoltajat. Siinä yhteydessä oppilaan kanssa asetetaan 1-3 tavoitetta kevätlukukaudelle.